

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci **žalobce: I. R.,** zastoupeného JUDr. Petrem Zikmundem, advokátem se sídlem Mělník, Macharova 376, proti **žalovanému Ministerstvu vnitra,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze č. j. 46 Az 677/2003 – 23 ze dne 13. 4. 2004,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovenému zástupci žalobce advokátu JUDr. Petru Zikmundovi **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 1075 Kč, která mu bude vyplacena do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí z účtu Nejvyššího správního soudu. Náklady právního zastoupení žalobce nese stát.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) nadepsaný rozsudek Krajského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-2015/VL-11-P10-2001 ze dne 30. 5. 2003. Tímto správním rozhodnutím nebyl stěžovateli udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (azylový zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále

jen „azylový zákon“ nebo „ZA“) a bylo vysloveno, že se na něj nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 ZA. Soud po přezkoumání uvedeného správního rozhodnutí dospěl k závěru, že skutková zjištění, z nichž rozhodnutí vycházelo, byla dostatečná a závěr správního orgánu je v souladu se zákonem. Stěžovatel podle soudu ve správním řízení netvrdil žádný azylově relevantní důvod, když jako důvod, pro nějž žádá o azyl, uvedl pouze vyhrožování ze strany soukromých osob, které označil jako členy mafie. Jednání mafie bylo motivováno tím, že jeden z jejích členů se stal přítelem jeho ženy a chtěl docílit toho, aby se stěžovatel ze společného bytu odstěhoval. Tyto potíže tak podle soudu nebylo možno považovat za pronásledování ve smyslu § 12 ZA. Podle soudu ze spisu rovněž vyplývá, že stěžovatel není rodinným příslušníkem osoby, které byl udělen azyl, a závěr žalovaného o neudělení azylu podle § 13 ZA je tak v souladu se zákonem. Na humanitární azyl podle § 14 ZA neexistuje právní nárok a v daném případě dospěl správní orgán k závěru, že tento azyl neudělí po řádném zjištění a posouzení osobní situace stěžovatele a poměrů v jeho zemi. Výrok o neudělení azylu není podle soudu s učiněnými zjištěními v logickém rozporu. Z informací zjištěných v průběhu správního řízení nelze podle soudu ani dospět k závěru, že by stěžovatel náležel k osobám ohroženým skutečnostmi zakládajícími překážky vycestování ve smyslu § 91 ZA. Soud posoudil jako nedůvodnou rovněž obavu stěžovatele z návratu do vlasti, resp. z toho, že by byl stíhán za to, že požádal v zahraničí o azyl. Celkově se soud ztotožnil se závěrem žalovaného, že žádost stěžovatele o udělení azylu byla podána účelově s cílem legalizace pobytu na území České republiky. Vzhledem k těmto skutečnostem krajský soud v souladu s § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), žalobu jako nedůvodnou zamítl.

V podané kasační stížnosti stěžovatel uvádí, že při projednávání jeho žádosti o azyl došlo k pochybení správního orgánu. Žalovaný podle něj nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci před vydáním rozhodnutí, čímž porušil § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) a v důsledku toho i nesprávně právně posoudil žádost o azyl. Dále má stěžovatel za to, že důkazy, které si žalovaný opatřil pro rozhodnutí, nebyly úplné, čímž došlo opětovně k porušení § 32 odst. 1 správního řádu a dále § 34 odst. 1 téhož zákona; správní orgán tak podle něj nemohl správně usuzovat na skutkové a právní otázky, které pro své rozhodnutí potřebuje zodpovědět. Stěžovatel dále dovozuje, že rozhodnutí nevyplývá ze zjištěných podkladů, tj. neexistuje logická vazba mezi rozhodnutím a podkladem pro ně. Tato tvrzení odůvodnil tak, že v zemi původu je ohrožen na životě, nemá kam se obrátit o pomoc, neboť stát takové poměry trpí a podporuje. Domnívá se, že mu měl být udělen humanitární azyl, dovolává se přitom čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, podle kterého nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému a ponižujícímu zacházení či trestu. Stěžovatel odkázal rovněž na rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ve věcech *Cruz Varas* a *Vilvarajah*. Na policii se nebylo možno obrátit, neboť po nikom nelze požadovat, aby se sám a dobrovolně vystavoval persekuci. Stěžovatel poukázal rovněž na čl. 43 a 53 Příručky k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků vydané v roce 1992 Vysokým komisařem pro uprchlíky. Navrhl Nejvyššímu správnímu soudu, aby kasační stížností napadený rozsudek Krajského soudu v Praze zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Zároveň požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, nařízení ústního jednání, ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti a ustanovení tlumočníka do ruského jazyka.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že návrh na zahájení řízení o udělení azylu byl stěžovatelem podán dne 8. 3. 2001 a pohovor k důvodům žádosti o udělení azylu na území České republiky byl se stěžovatelem proveden dne 7. 10. 2002. Pohovor byl veden

v ruském jazyce za přítomnosti tlumočníka. V návrhu na zahájení řízení o udělení azylu stěžovatel svou žádost o azyl odůvodnil tak, že jeho manželka se na Ukrajině „dala dohromady“ s jedním člověkem od mafie. Když se v prosinci roku 1996 vrátil z České republiky, kamarádi přítele jeho ženy mu řekli, aby odešel a nechal své manželce byt i se zařízením. On je poslechl a odjel zpět do České republiky. Tento důvod stěžovatel rozvedl v rámci pohovoru. Uvedl totiž, že kamarádi jeho ženy byli „mafiány“, kteří se zabývali trestnou činností a pašovali zbraně. Protože měl obavy, uposlechl jejich pokynu, aby se odstěhoval. Na milici nebo u jiného státního orgánu si nestěžoval, neboť by to bylo stejné, jako by si stěžoval přímo u mafiánů, policie je s nimi v kontaktu a pro něj by to tak bylo ještě horší. Přestěhováním by se rovněž nic nevyřešilo, neboť členové mafie jsou vzájemně propojeni. Jiné problémy však v zemi původu neměl. Do České republiky odjel proto, že tu dříve žil; o azyl požádal až poté, co mu to poradili jeho známí. Stěžovatel potvrdil, že v období 1997 až 2001 tu pobýval nelegálně, neboť mu skončila platnost víza, kterou si již neprodlužoval, a že tedy důvodem jeho žádosti je snaha o legalizaci pobytu v České republice. Zde žije se svou družkou, jež je rovněž Ukrajinka, se kterou má dvě děti; společně s družkou rovněž požádal o azyl. Pokud by se měl vrátit na Ukrajinu, musel by se hlásit na policii; tím by se mafie dozvěděla o jeho návratu. Osoby, které vozí lidi do České republiky na práci, jej varovaly, že pokud člověk žádá o azyl a vrátí se zpět, má problémy s policií, neboť takové jednání je považováno za zradu vlasti. Stěžovatel v průběhu správního řízení rovněž potvrdil, že nikdy nebyl v zemi původu trestně stíhán, že nikdy neměl problémy s tamní policií nebo jinými státními orgány a že se nezúčastnil politického života.

Krajský soud v Praze svým usnesením č. j. 46 Az 677/2003 - 42 ze dne 1. 7. 2004 stěžovateli k ochraně jeho práv v řízení o kasační stížnosti ustanovil zástupcem advokáta JUDr. Petra Zikmunda.

Podle § 12 ZA se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle § 2 odst. 5 ZA se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Podle § 16 odst. 1 písm. g) ZA se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 ZA. Rozhodnutí o zamítnutí žádosti pro její zjevnou nedůvodnost lze přitom vydat nejpozději do 30 dnů ode dne zahájení řízení o udělení azylu (§ 16 odst. 2 ZA).

Nejvyšší správní soud, stejně jako krajský soud, je při rozhodování vázán právním i skutkovým stavem, který tu byl v době vydání správního rozhodnutí. Stěžovatel ve své kasační stížnosti uvedl několik skutečností, jež nebyly uplatněny ve správním řízení ani v řízení před krajským soudem. Jde zejména o tvrzení, podle něhož stát blíže neidentifikované poměry „trpí a podporuje“. Stěžovatel ve správním řízení ani v řízení před Krajským soudem v Praze neuvedl jakoukoliv skutečnost, ze které by mohly správní orgán a soud dovodit, že stěžovatel se v zemi původu obává mučení, resp. nelidského

zacházení, což nyní stěžovatel ve své kasační stížnosti naznačuje. Těmito námitkami se Nejvyšší správní soud nezabýval, neboť ke skutečnostem, poprvé uplatněným až v kasační stížnosti, podle § 109 odst. 4 s. ř. s. nesmí přihlížet.

Nejvyšší správní soud mohl přezkoumat napadený rozsudek Krajského soudu v Praze pouze z obecně uplatněného důvodu ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Stěžovatel totiž v kasační stížnosti nad rámec výše uvedených nepřípustných námitek namítá i existenci vad řízení spočívajících v tom, že při zjišťování skutkového stavu byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost; podle stěžovatele pak měl krajský soud pro tuto důvodně vytýkanou vadu rozhodnutí správního orgánu zrušit. Nejvyšší správní soud tedy přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Praze ze strany tohoto uplatněného důvodu, avšak shledal, že kasační stížnost není ani z tohoto pohledu důvodná.

Podle zjištění Nejvyššího správního soudu v daném případě stěžovatel v průběhu správního řízení vůbec netvrdil skutečnosti, jež by bylo možno podřadit pod důvody pro udělení azylu podle § 12 ZA. Důvodem odchodu stěžovatele z vlasti byly potíže se soukromými osobami, jež se zabývají trestnou činností, a které stěžovatel označil za mafii. Vynucení odchodu ze společné domácnosti lze jistě považovat za zavrženíhodné jednání; toto jednání však nepochybně pochází od soukromých osob bez jakékoliv zřetelné vazby na státní aparát. Jednání soukromých osob by přitom bylo možno považovat za pronásledování ve smyslu § 2 odst. 5 ZA právě jen v případě, pokud by stát, tj. Ukrajina, toto jednání podporoval či trpěl nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Žádná taková skutečnost však nebyla ve správním řízení zjištěna. Stěžovatel ve správním řízení potvrdil, že se nátlaku členů mafie podvolil, aniž by se pokusil vyhledat pomoc u policie či jiných k tomu povolaných státních orgánů. Za takových okolností však nelze státu vyčítat, že není schopen poskytnout před negativním jednáním soukromých osob účinnou pomoc, resp. že takové jednání vědomě toleruje. Stěžovatel tak podle zjištění Nejvyššího správního soudu ve správním řízení nejen netvrdil, že by byl pronásledován z příčin uvedených v § 12 ZA, nýbrž netvrdil ani to, že by byl vůbec pronásledován ve smyslu § 2 odst. 5 ZA. Za takových okolností mohl žalovaný, v případě dodržení 30ti denní lhůty stanovené v § 16 odst. 2 ZA, přijmout rozhodnutí o zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) ZA. Je-li tomu tak, pak po uplynutí uvedené lhůty byly nepochybně dány podmínky pro vydání žalobou napadeného rozhodnutí žalovaného o tom, že se stěžovateli azyl podle § 12 ZA neuděluje.

Stěžovatel v kasační stížnosti namítá porušení procesních předpisů správním orgánem, konkrétně § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 34 odst. 1 a § 46 správního řádu. Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že je v něm založen návrh na zahájení řízení o udělení azylu, vlastnoručně psané tzv. důvody žádosti, jakož i protokol o pohovoru k důvodům žádosti o udělení azylu, který byl proveden se stěžovatelem za přítomnosti tlumočníka z ruského jazyka. Informace obsažené v těchto listinách byly podle Nejvyššího správního soudu dostatečným podkladem pro vydání rozhodnutí žalovaného, neboť z nich jednoznačně vyplývá absence tvrzení azylově relevantních důvodů, jakož i absence důvodů pro udělení azylu podle § 13 a § 14 ZA či pro existenci překážek vycestování ve smyslu § 91 ZA. Správní orgán má povinnost prověřit existenci důvodů pro udělení azyl ve smyslu § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 ZA pouze tehdy, jestliže jsou důvody uvedené v § 12 ZA žadatelem o azyl alespoň tvrzeny. V daném případě však důvody uvedené opakovaně stěžovatelem ve správním řízení žalovaný vyhodnotil tak, že nejde o důvody podřaditelné pod některý z důvodů uvedených v § 12 ZA, a Nejvyšší správní soud se s tímto závěrem ztotožňuje. Jestliže stěžovatel

ani netvrdil důvody, pro něž lze azyl podle zákona udělit, nelze po žalovaném požadovat, aby prováděl rozsáhlá dokazování, kterými by nad rámec vlastních tvrzení stěžovatele „dohledával“ jiné v úvahu přicházející důvody, pro něž stěžovatel o azyl ve skutečnosti žádá, a to ani tehdy, jestliže žalovaný nemůže přijmout rozhodnutí o zamítnutí žádosti o azyl pro její zjevnou nedůvodnost z důvodu uplynutí lhůty podle § 16 odst. 2 ZA. Ve světle těchto úvah pak Nejvyšší správní soud posoudil rozhodnutí žalovaného a dospěl k závěru, že tento se porušení stěžovatelem označených ustanovení správního řádu nedopustil. Výpovědi samotného stěžovatele ve správním řízení představovaly samy o sobě potřebné podklady pro rozhodnutí a žalovaný tak dostál své povinnosti zjistit a přesně skutečný stav věci (§ 32 odst. 1 správního řádu). Žalovaný své rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení azylu opřel zejména o vlastní výpovědi stěžovatele, které byly činěny po řádném poučení o významu výpovědi a o právech stěžovatele ve správním řízení a za přítomnosti tlumočníka do ruského jazyka. Stěžovateli bylo umožněno vyjádřit se k jiným podkladům pro vydání rozhodnutí a svou výpověď nad rámec odpovědí na položené otázky doplnit, přičemž ani jednoho nebylo v případě stěžovatele využito. Lze tak konstatovat, že správní orgán použil k dokazování prostředků, které nepochybně vedly ke zjištění, resp. objasnění skutečného stavu věci, a které jsou v souladu se zákony, resp. byly zákonným způsobem získány a provedeny. Nedošlo tedy ani k porušení § 34 odst. 1 správního řádu. Samotné rozhodnutí žalovaného tedy vychází ze spolehlivě zjištěného stavu věci, a po ověření, že rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákony, orgánem k přijetí takového rozhodnutí příslušným a že obsahuje předepsané náležitosti, nemohl Nejvyšší správní soud přisvědčit ani námitce porušení § 46 správního řádu. Z uvedených důvodů je třeba rovněž odmítnout názor stěžovatele, že by se žalovaný dopustil porušení základní zásady správního řízení uvedené v § 3 odst. 4 správního řádu. Proto Nejvyšší správní soud neshledal naplnění stěžovatelem tvrzeného důvodu kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Pokud jde o zcela okrajově a bez dalšího upřesnění uplatněnou námitku stěžovatele, že mu měl být udělen azyl z humanitárních důvodů, pak Nejvyšší správní soud ve shodě s Krajským soudem v Praze poukazuje na to, že na udělení azylu podle § 14 ZA není právní nárok, když rozhodnutí o jeho udělení je zcela na správním uvážení žalovaného. Stěžovatel ve správním řízení neuvedl žádný důvod hodný zvláštního zřetele, pro něž lze tento typ azylu udělit, a takové skutečnosti nevyplynuly ani z jiných podkladů rozhodnutí shromážděných ve správním řízení. V takové situaci ovšem Nejvyšší správní soud shledává, že výrok o neudělení azylu z důvodu podle § 14 ZA obsažený ve správním rozhodnutí je logickým odrazem tohoto zjištění a že tedy správní uvážení žalovaného v žádném případě zákonem stanovené meze nepřekročilo ani nebylo zneužito.

Nejvyšší správní soud s poukazem na výše uvedené tedy nezjistil naplnění řádně uplatněných důvodů kasační stížnosti, a proto kasační stížnost dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Vzhledem k dikci § 78b odst. 1 ZA, podle něhož se cizinci, který předloží doklad o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku, udělí na žádost vízum za účelem strpění pobytu, nerozhodoval Nejvyšší správní soud samostatně o žádosti o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti.

Jelikož stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti zastoupen ustanoveným advokátem, jež je nepochybně českého jazyka znalý, neshledal Nejvyšší správní soud důvody pro ustanovení tlumočníka z ruského jazyka. Žádosti o nařízení ústního jednání soud nevyhověl a toto jednání nenařídil, neboť v řízení nebylo třeba provádět důkazy a nebyly

shledány ani jiné důvody vhodnosti takového postupu za situace, kdy o kasační stížnosti je podle § 109 odst. 1 s. ř. s. rozhodováno zpravidla bez jednání.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Hotové výdaje a odměnu za zastupování soudem ustanovenému zástupci stěžovatele platí stát (§ 35 odst. 7 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Ustanovenému zástupci náleží v souladu s § 11 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), odměna za jeden úkon právní služby učiněný v řízení o kasační stížnosti, tj. převzetí a přípravu zastoupení, ve výši 1000 Kč, a dále náhrada hotových výdajů ve výši paušální částky 75 Kč za jeden úkon právní služby podle § 13 odst. 3 cit. vyhlášky, celkem tedy 1075 Kč. Uvedená částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 4. května 2005

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu